

Gefnogi treftadaeth Cymreig yn yr Eisteddfod

Baner wedi'i gwneud â llaw. Credyd: Aled Llywelyn.

Yr haf yma mae ein tîm yng Nghymru'n mynd i Lantwd, Sir Benfro i gysylltu â chymunedau a rhannu'r gwaith rydyn ni'n ei gefnogi yn Yr Eisteddfod Genedlaethol.

Beth yw'r Eisteddfod?

Mae'n ?yl ddiwylliannol fwyaf Ewrop ac yn falch o fod yn unigryw Gymreig. Bob blwyddyn mae'n newid lleoliad wrth iddi ddathlu iaith, treftadaeth a thraddodiadau Cymreig.

Mae'r gair 'Eisteddfod' yn golygu 'lle eistedd' (seating place), ac un o fomentau mwyaf eiconig yr ?yl yw'r ddyfarnu blynyddol o'r Gadair farddol i fardd Gymraeg – traddodiad sy'n mynd yn ôl i'r 12fed ganrif.

Ond nid digwyddiad dros wythnos yn unig yw hi. Mae'r Eisteddfod yn dod â phobl at ei gilydd drwy gydol y flwyddyn drwy gerddoriaeth, barddoniaeth, celf a digwyddiadau cymunedol. Mae'n agored i bawb ac yn uno traddodiadau hynafol â diwylliant modern Cymru, o seremonïau'r 18fed ganrif i berfformiadau byw heddiw.

Yn dathlu 850 mlynedd o hanes a diwylliant

Cynhaliwyd yr Eisteddfod gyntaf a gofnodwyd gan yr Arglwydd Rhys ap Gruffydd yng Nghastell Aberteifi ym 1176.

Yn ôl yn 2015 [achubwyd y castell diolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol](#) ac eleni dyfarnwyd £238,100 i Eisteddfod Genedlaethol Cymru i adrodd stori 850 mlynedd yr ?yl.

Mae [Prosiect 1176](#) yn archwilio arwyddocâd yr Eisteddfod wreiddiol drwy berfformiadau, creadigrwydd a chyfranogiad cymunedol. Bydd dod â phobl ynghyd i ddysgu am y bennod bwysig hon yn nhreftadaeth ddiwylliannol Cymru yn ei helpu i barhau i uchuddeli cenedlaethau'r dyfodol.

Un o u
o Dydd

teithio

Mae'r Arglwydd Rhys wedi cael croeso cynnes ar hyd y llwybr. Credyd: Aled Llywelyn.

Dan arweiniad Theatr Byd Bach, dechreuodd y bererindod yn Eglwys Gadeiriol Tyddewi gan deithio drwy gymunedau gan gynnwys Cenarth, Castellnewydd Emlyn, Talgarreg, Llangrannog a Maenclochog. Cynhaliodd pob lleoliad berfformiadau yn dathlu treftadaeth leol ac etifeddiaeth barhaus yr Eisteddfod gyntaf.

Daeth i ben gyda dychweliad yr Arglwydd Rhys i Gastell Aberteifi am ddiwrnod llawn o berfformiadau, cerddoriaeth, barddoniaeth a gweithgareddau teuluol.

Nawr mae'r pyped ar ei ffordd i Faes yr Eisteddfod lle bydd yn rhannu ei stori gyda miloedd o fynychwyr o 1–8 Awst 2026.

Cwrdd â'r Gronfa Treftadaeth

Byddwn ni hefyd yn ymuno â'r dathliadau Eisteddfod yn Llantwd.

Drwy gydol yr wythnos byddwn yn rhannu'r cyfleoedd ariannu sydd ar gael ac yn cysylltu â sefydliadau a chymunedau rydym wedi'u cefnogi dros y blynyddoedd gan gynnwys:

- [Yr Amgueddfa Lechi](#)
- [Yr Archif Darlledu](#)
- [Capeli Cymru](#)
- [Llais yr Afon](#)

Ers 1994, rydyn ni wedi dyfarnu dros £600m o arian y Loteri Genedlaethol a chyllid arall i 3,600 o brosiectau yng Nghymru. [Mynwch fwy o wybodaeth am y prosiectau treftadaeth y mae ein grantiau wedi helpu i'w gwireddu.](#)

efyd mewn ...

[Mae pyped pum metr o daldra o'r Arglwydd Rhys ap Gruffydd yn cyfarch y gwylwyr fel rhan o ddathliad Prosiect 1176 o'r Eisteddfod gyntaf. Credyd: Aled Llywelyn.](#)

Credit: Carrie Davenport / Lyric Theatre.

Diwylliannau ac atgofion